

opleidingsinstituut

BASISCURSUS SCHEMATHERAPIE

**Periode: september – november 2017
(Hoofd)docent: drs. Sander van Straten**

Omvang cursus: De cursus omvat 4 bijeenkomsten van 6.15 uur

Urenverdeling: 25 contacturen

Data: 14 en 28 september, 12 oktober en 2 november 2017

Tijden: 10.00 – 17.15 uur

Lunch: 13.00 – 14.00 uur

Plaats: Opleidingsinstituut PPO, Damsterplein 6, Groningen

Docenten: drs. S. (Sander) van Straten
Sander van Straten is klinisch psycholoog/psychotherapeut, supervisor VGct en schematherapie. Hij is werkzaam bij Verslavingszorg Noord Nederland. Daarnaast heeft hij een eigen praktijk en geeft hij les over traumagerelateerde stoornissen en schematherapie

Drs. J.A.C. (Julie-Anne) Arendsen Hein
Julie-Anne is vrijgevestigd klinisch psycholoog-psychotherapeut supervisor en coach. Zij is erkend supervisor voor de NVP, voor de vereniging voor groepstherapie en voor het register schematherapie.

Drs. K. (Renske) Wichers
Renske is klinisch psycholoog/psychotherapeut, supervisor VGct en schematherapie. Zij is werkzaam bij IPGGZ.

Beoordeling: Men heeft de cursus met goed gevolg doorlopen wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Maximaal 10% van de contacttijd is verzuimd. Wanneer meer dan 10% van de contacttijd is verzuimd moeten extra opdrachten worden uitgevoerd ter compensatie van de gemiste uren.
- Het voldoende volbrengen van de huiswerkopdrachten.
- Actieve participatie gedurende de cursusedagen.

ALGEMENE INFORMATIE

Schematherapie is een integratieve therapie waarin methoden en technieken uit de interpersoonlijke, experiëntiële- en psychodynamische therapie geïntegreerd zijn in een theoretisch model gebaseerd op de cognitieve theorie, met als doel persoonlijkheidsproblematiek effectief te kunnen behandelen. Schematherapie is effectief gebleken bij de borderlinepersoonlijkheidsstoornis en veelbelovend bij de behandeling van andere persoonlijkheidsproblematiek. Deze therapie wordt individueel en in groepen toegepast en steeds breder geïmplementeerd. Uitgangspunt is dat wanneer niet aan de basisbehoeften van kinderen wordt voldaan zij disfunctionele schema's, copingstijlen en modi kunnen ontwikkelen die een rol spelen bij persoonlijkheidsstoornissen en hardnekkige stemmings- en angststoornissen.

Doelgroep

(Gz- en klinisch) psychologen, psychotherapeuten, cognitief gedragstherapeuten en psychiaters die werken met cliënten met persoonlijkheidsproblematiek. Ervaring met cognitieve gedragstherapie is gewenst.

Accreditatie:

Voor de cursus is accreditatie toegekend door het Register Schematherapie en de VGCT en FGzPt.

Inhoud cursus

In deze basiscursus maakt u kennis met de schematheorie; er wordt stilgestaan bij wat schema's, copingstrategieën en modi zijn, hoe deze ontstaan en zich verder ontwikkelen en bestendigen. Persoonlijkheidsstoornissen worden toegelicht vanuit een schematherapie perspectief en indicaties voor schematherapie worden besproken. U leert schema's, copingstrategieën en modi bij uw cliënten vaststellen en hoe u hierbij de verschillende schemavragenlijsten, copinglijsten en modivragenlijsten en andere methoden zoals diagnostische imaginatie kunt gebruiken. U leert hypothesen te vormen over hoe schema's, copingstijlen en modi zijn ontstaan vanuit de ontwikkelingsgeschiedenis van de patiënt en deze hypothesen leert u vast te leggen in een casusconceptualisatie. De verschillende fasen in de schematherapie en de behandeltechnieken komen aan de orde. Behandeltechnieken worden gedemonstreerd en geoefend tijdens de cursus. Het accent ligt hierbij op het aanleren van experiëntiële technieken en het hanteren van de therapeutische relatie. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de schema's van de therapeut en de interactie met de schema's of modi van de patiënt.

Vorm

Kennisoverdracht vindt plaats door het lezen van relevante literatuur voorafgaand aan de bijeenkomsten en een toelichting daarop door de docent via theoretische inleidingen. Daarnaast wordt de tijd in de cursus grotendeels gevuld met demonstraties van behandeltechnieken (via rollenspel en DVD) en door oefening van vaardigheden.

Toets

Een uitgeschreven schemagerichte casusconceptualisatie waarin zijn opgenomen: de achtergrondgegevens van de patiënt, DSM-IV classificatie, beschrijving van de problematiek, belangrijkste schema's en modi en de ontstaansgeschiedenis daarvan, een analyse van de interactie van de schema's van de therapeut en de patiënt (bijvoorbeeld uitgewerkt in een functie-analyse), doelen en behandelplan. De casusconceptualisatie en/of het modimodel worden tevens grafisch weergegeven. De cursist maakt daarbij gebruik van in de cursus aangereikte formats. Deze eindopdracht moet door de docent(en) als minimaal 'voldoende', een 6, zijn beoordeeld.

Doelstelling

Na afloop van de cursus kunnen de deelnemers in hun eigen praktijk schemagerichte cognitieve therapie toepassen bij cliënten met persoonlijkheidsstoornissen.

LITERATUUR

De syllabus wordt door PPO ter beschikking gesteld aan de deelnemers.

Boeken:

Verplicht:

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wieshaar, M.E. (2005). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.
- Genderen, H. van, & Arntz, A. (2010). Schematherapie bij borderlinepersoonlijkheidsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.

Aanbevolen:

- Arntz, A. & Jacob, G. (2012). Schematherapie in de Praktijk. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.
- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L. (2012). Patronen doorbreken. Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds.
- Young, J.E., & Klosko, J.S. (2002). Leven in je leven. Leer de valkuilen in je leven kennen. Lisse: Swets & Zeitlinger.

Syllabus:

- Vreeswijk, van, M., Broersen, J., & Nadort, M. (2008). Handboek schematherapie. Theorie, praktijk en onderzoek. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Hoofdstuk 8: Technieken in schematherapie (13 bladzijden)
- Arntz, A. & Jacob, G. (2012). Schematherapie een praktische handleiding. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. Hoofdstuk 2: Het modusmodel, 2.3: Specifieke modusmodellen voor verschillende persoonlijkheidsstoornissen (21 bladzijden)
- Aalders, H. & Dijk van, J. (2011). Schemagerichte therapie in de praktijk. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers B.V. Hoofdstuk 4: Schemagerichte therapie bij een narcistische persoonlijkheidsstoornis (20 bladzijden)

DAG 1

Datum: 14 september 2017

Tijd: 10.00 uur tot 17.15 uur (inclusief pauze)

Docenten: drs. S. van Straten en drs. J.A. Arendsen Hein

Onderwerp: Theoretisch model schematherapie, diagnostiek en indicatiestelling

Programma:

10.00- 11.30 uur	Introductie, voorstellen en bespreken verwachtingen Ontstaan en doel schematherapie Theoretisch model schematherapie (basisbehoeften, schema's, copingstijlen, modi)
11.30- 11.45 uur	Pauze
11.45- 13.00 uur	Oefenen herkennen schema's Oefenen herkennen modi
13.00- 14.00 uur	Lunch
14.00- 15.30 uur	Indicaties schematherapie Fasering schematherapie Limited reparenting
15.30-15.45 uur	Pauze
15.45-17.00 uur	Diagnostiek en casusconceptualisatie (o.a. vragenlijsten, diagnostische imaginatie) Uitwisselen top drie eigen schema's Oefenen diagnostische imaginatie en opstellen casusconceptualisatie
17.00- 17.15 uur	Evaluatie

Literatuur:

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wieshaar, M.E. (2005). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Bohn Stafleu van Loghum, Houten. Hoofdstuk 1: Schemagerichte therapie: conceptueel model & Hoofdstuk 2: Schema's: diagnostiek en voorlichting (96 bladzijden)

Huiswerk:

- Lezen literatuur (totaal 96 bladzijden)
- Invullen schemavragenlijst YSQ (excel-bestand)

DAG 2

Datum: 28 september 2017

Tijd: 10.00 uur tot 17.15 uur (inclusief pauze)

Docenten: drs. S. van Straten en drs. J.A. Arendsen Hein

Onderwerp: Vervolg theorie en cognitief gedragstherapeutische technieken

Programma:

10.00- 11.30 uur	Vragen n.a.v. dag 1 Persoonlijkheidsstoornissen in schematherapie termen Herhaling fasering, stappen schemawerk en algemene richtlijnen
11.30- 11.45 uur	Pauze
11.45- 13.00 uur	Cognitieve technieken (socratische dialoog, schemadagboek, taartdiagram, historische toets, flashcards, positief logboek) DVD Neerwaartse pijl techniek Oefenen
13.00- 14.00 uur	Lunch
14.00- 15.30 uur	Schemadagboek en modidagboek bij eigen cliënt Oefenen: uitdagen van disfunctionele gedachten / schema's Oefenen: formuleren van gezonde gedachten op schaniveau
15.30-15.45 uur	Pauze
15.45-17.00 uur	DVD Flashcard Oefenen: flashcards. Gedagsverandering (Gedragsexperimenten en vaardigheidstraining) Oefenen opzetten gedragsexperiment
17.00- 17.15 uur	Evaluatie

Literatuur:

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wieshaar, M.E. (2005). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Bohn Stafleu van Loghum, Houten. Hoofdstuk 3: Cognitieve strategieën (20 bladzijden) & Hoofdstuk 5: gedragspatronen doorbreken (32 bladzijden) & Hoofdstuk 8: werken met schemamodi (36 bladzijden)
- Genderen, H. van, & Arntz, A. (2010). Schematherapie bij borderlinepersoonlijheidsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. Hoofdstuk 2: De borderline-persoonlijheidsstoornis (4 bladzijden) & Hoofdstuk 3: Schematherapie voor de borderline persoonlijkheidsstoornis (19 bladzijden) & Hoofdstuk 7: Cognitieve technieken (16 bladzijden) & Hoofdstuk 8: Gedragstechnieken (6 bladzijden)

Uit syllabus:*Verplicht:*

- Arntz, A. & Jacob, G. (2012). Schematherapie een praktische handleiding. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. Hoofdstuk 2: Het modusmodel, 2.3: Specifieke modusmodellen voor verschillende persoonlijkheidsstoornissen (21 bladzijden)

Aanbevolen:

- Vreeswijk, van, M., Broersen, J., & Nadort, M. (2008). Handboek schematherapie. Theorie, praktijk en onderzoek. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. Hoofdstuk 8: Technieken in schematherapie (11 bladzijden)

Huiswerk:

- Lezen literatuur (totaal verplicht 138 bladzijden, aanbevolen 11 bladzijden)

DAG 3

Datum: 12 oktober 2017

Tijd: 10.00 uur tot 17.15 uur (inclusief pauze)

Docenten: drs. S. van Straten en drs. J.A. Arendsen Hein

Onderwerp: Experientiële technieken

Programma:

10.00- 11.30 uur	Vragen n.a.v. dag 2 Overzicht experientiële technieken Theorie en oefenen 'veilige plek'
11.30- 11.45 uur	Pauze
11.45- 13.00 uur	Theorie imaginatie rescripting Dvd imaginatie rescripting Demo imaginatie rescripting
13.00- 14.00 uur	Lunch
14.00- 15.30 uur	Oefenen imaginatie rescripting
15.30-15.45 uur	Pauze
15.45-17.00 uur	Oefenen imaginatie rescripting - vervolg Enkele richtlijnen imaginatie en rescripting bij complex trauma
17.00- 17.15 uur	Evaluatie

Literatuur:

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wieshaar, M.E. (2005). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Bohn Stafleu van Loghum, Houten. Hoofdstuk 4: Experiëntiële strategieën (37 bladzijden)
- Genderen, H. van, & Arntz, A. (2010). Schematherapie bij borderlinepersoonlijkeitsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. Hoofdstuk 6: Experiëntiële technieken (53 bladzijden)

Huiswerk:

- Lezen literatuur (totaal 90 bladzijden)

DAG 4

Datum: 2 november 2017

Tijd: 10.00 uur tot 17.15 uur (inclusief pauze)

Docenten: drs. S. van Straten en drs. K. Wichers

Onderwerp: vervolg experiëntiële technieken en therapeutische relatie

Programma:

10.00- 11.30 uur	Vragen n.a.v. dag 3 Theorie meerstoelentechniek Dvd meerstoelentechniek Oefenen meerstoelentechniek - werken met modi
11.30- 11.45 uur	Pauze
11.45- 13.00 uur	Theorie (historisch) rollenspel Dvd historisch rollenspel
13.00- 14.00 uur	Lunch
14.00- 15.30 uur	De therapeutische relatie: interpersoonlijke technieken DVD empatische confrontatie en limit setting Oefenen met empatische confrontatie en limit setting
15.30-15.45 uur	Pauze
15.45-17.00 uur	De therapeutische relatie: interactie valkuilen cliënt - therapeut Oefening interactie valkuilen cliënt – therapeut Afsluiting therapie
17.00- 17.15 uur	Eindvaluatie

Literatuur:

- Young, J.E., Klosko, J.S. & Wieshaar, M.E. (2005). Schemagerichte therapie. Handboek voor therapeuten. Bohn Stafleu van Loghum, Houten. Hoofdstuk 6: De therapeutische relatie (31 bladzijden)
- Genderen, H. van, & Arntz, A. (2010). Schematherapie bij borderlinepersoonlijkheidsstoornis. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. Hoofdstuk 5: De therapeutische relatie (18 bladzijden)

Uit syllabus:

- Aalders, H. & Dijk van, J. (2011). Schemagerichte therapie in de praktijk. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers B.V. Hoofdstuk 4: Schemagerichte therapie bij een narcistische persoonlijkheidsstoornis (20 bladzijden)

Huiswerk:

- Lezen literatuur (totaal 69 bladzijden)

Huiswerk na sessie 4:

Inleveren casusconceptualisatie van eigen cliënt. Zie www.schematherapie.nl voor het casusconceptualisatieformulier. De casusconceptualisatie kan gemaïld worden naar Sandervanstraten@gmail.com